

Sprawozdanie
z działania wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia
w roku akademickim 2019/2020

Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych

kierunek studiów: **historia, stosunki międzynarodowe, studia wschodnie**

liczba studentów łącznie¹ **405**

w tym:

na studiach stacjonarnych **405**

w tym na kierunku Stosunki międzynarodowe **216**

Historia **157**

Studia wschodnie **32**

na studiach niestacjonarnych **0**

liczba uczestników studiów doktoranckich **59²**

w tym:

na studiach stacjonarnych **59**

na studiach niestacjonarnych **0**

liczba słuchaczy studiów podyplomowych **0**

1. MONITOROWANIE KOMPETENCJI I DOŚWIADCZENIA ORAZ KWALIFIKACJI NAUCZYCIELI AKADEMICKICH I INNYCH OSÓB PROWADZĄCYCH ZAJĘCIA ZE STUDENTAMI

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Obsady zajęć dydaktycznych dokonuje dziekan wydziału, uwzględniając kwalifikacje zawodowe poszczególnych nauczycieli akademickich, tj. ich specjalizację naukową, zainteresowania badawcze, dorobek naukowy w szczególności za ostatnie cztery lata. Nauczyciele akademicy składają raz w roku sprawozdania z działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Analizowany rok

¹ Dane dotyczące liczby studentów zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2019 roku.

² Liczba doktorantów dotyczy wszystkich doktorantów, którzy rozpoczęli studia na dawnym Wydziale Historyczno-Socjologicznym UwB, a zatem obejmuje również studentów studiów socjologicznych i filozoficznych.

akademicki był pierwszym po dogłębnej zmianie strukturalnej i organizacyjnej w ramach Uniwersytetu, w wyniku której został wyodrębniony z Wydziału Historyczno-Socjologicznego Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych. Skutkiem tego trzech pracowników dawnego Instytutu Historii i Nauk Politycznych zostali przydzieleni do innych jednostek organizacyjnych, zaś do nowopowstałego Wydziału dokooptowano jedną osobę. Na wszystkich kierunkach prowadzonych przez Wydział w bieżącym roku akademickim nastąpiły zmiany w planach i programach studiów, oraz w efektach kształcenia.

W ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych najistotniejszy jest rozwój naukowy pracowników, co potwierdzone jest uzyskaniem przez nich stopnia lub tytułu naukowego. W roku akademickim 2019/2020 jedna osoba uzyskała stopień doktora habilitowanego.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich powinno się też odbywać przez przygotowywanie wniosków o finansowanie projektów badawczych, jak również poprzez odbywanie indywidualnych szkoleń zapewniających uzyskanie nowych umiejętności. Niestety, w roku akademickim 2019/2020, w związku z panującą w semestrze letnim epidemią, nikt z pracowników naukowo-dydaktyczni nie uczestniczył w szkoleniach czy też w projektach o charakterze dydaktycznym.

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Stała troska o jakościowe dopasowanie kompetencji naukowych i dydaktycznych pracowników do prowadzonych przez nich zajęć.
2. Zachęcanie pracowników do stałego podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych nie tylko w kontekście pracy naukowej, ale również metod dydaktycznych.
3. Powołanie na Wydziale kierunkowych zespołów dydaktycznych, których celem byłby aktywny udział w procesie modyfikowania planów studiów oraz weryfikacji efektów kształcenia celem zapewnienia większej przejrzystości i demokratyzacji procesu podejmowania decyzji o charakterze programowym.

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja

Stała troska o jakościowe dopasowanie kompetencji naukowych i dydaktycznych pracowników zaliczonych do minimum kadrowego do poszczególnych kierunków studiów.

Realizacja

Proces doskonalenia jakościowego dopasowania kompetencji naukowych i dydaktycznych pracowników realizujących zajęcia na poszczególnych kierunkach studiów odbywał się poprzez:

- realizację wymogów nakładanych przez przepisy prawa oraz przepisy wewnętrzne;
- monitoring przez prodziekana ds. dydaktycznych zbieżności dorobku naukowego pracowników z zakresem danego kierunku studiów i prowadzonymi przedmiotami;
- realizację harmonogramu hospitacji.

2. Rekomendacja

Zachęcanie pracowników do stałego podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych nie tylko w kontekście pracy naukowej, ale również metod dydaktycznych.

Realizacja:

Brak realizacji rekomendacji.

3. Rekomendacja

Zwiększenie roli kierunkowych zespołów dydaktycznych w procesie modyfikowania planów studiów oraz weryfikacji efektów kształcenia celem zapewnienia większej przejrzystości i demokratyzacji procesu podejmowania decyzji o charakterze programowym.

Realizacja:

Brak realizacji rekomendacji, na Wydziale nie funkcjonowały kierunkowe zespoły dydaktyczne.

4. Rekomendacja

Dołożenie większych starań, by dokumenty dotyczące dydaktyki (plan studiów, program studiów, efekty kształcenia) były na bieżąco aktualizowane na stronie jednostki. Jest to szczególnie ważne w procesie rekrutacji, by kandydaci mogli się z nimi zapoznać przed podjęciem decyzji o wyborze kierunku studiów.

Realizacja:

Władze Wydziału przygotowały nową stronę internetową, która daje przejrzysty obraz procesu dydaktycznego, na stronie znajdują się aktualne plany studiów poszczególnych kierunków i ich program.

2. MONITOROWANIE I DOSKONALENIE PROCESU KSZTAŁCENIA

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Wyniki ankiet wypełnianych przez studentów drogą elektroniczną:

Po zakończeniu roku akademickiego rozesłano do studentów drogą elektroniczną ankietę oceniającą różne aspekty procesu kształcenia, którą prawidłowo wypełniło 22 osoby.

Pierwszy zestaw pytań dotyczył ogólnej oceny studiów na WHiSM, na które ankietowani studenci udzielali odpowiedzi w pięciostopniowej skali (od „zdecydowanie tak” do „zdecydowanie nie”).

Tabela 1. Ogólna ocena kierunków studiów na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych UwB (w %)

	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
a) Czy jest Pan/Pani zadowolony/a z odbywanych studiów?	18,2%	40,9%	9,1%	22,7%	9,1%
b) Czy uważa Pan/Pani, że dostępność i jakość pomocy naukowych jest wystarczająca?	13,6%	54,5%	18,2%	9,1%	4,5%
c) Czy uważa Pan/Pani, że sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania są na ogół odpowiednie?	4,5%	50%	13,6%	18,2%	13,6%
d) Czy uważa Pan/Pani, że oferta wyboru przedmiotów dodatkowych jest wystarczająca?	0%	22,7%	40,9%	4,5%	31,8%
e) Czy uważa Pan/Pani, że na studiach powinno być więcej zajęć praktycznych niż obecnie?	31,8%	22,7%	22,7%	9,1%	4,5%
f) Czy zależałoby Panu/Pani na tym, by intensywność nauki na była większa niż obecnie?	9,1%	36,4%	36,4%	4,5%	13,6%

Większość ankietowanych pozytywnie odpowiedziała na pytanie, czy jest zadowolona z odbywanych studiów. Odpowiedź „zdecydowanie tak” i „raczej tak” wskazało 59,1% badanych (w porównaniu z 66% ocen pozytywnych wśród studentów dawnego Wydziału Historyczno-Socjologicznego w roku ubiegłym). Należy jednak wskazać, że odpowiedzi negatywnych było łącznie

31,8%, co stanowi znaczący wzrost w porównaniu z ubiegłoroczną oceną dokonywaną przez studentów dawnego Wydziału Historyczno-Socjologicznego, kiedy to negatywne odpowiedzi wskazało 18,5%. Można więc zaobserwować spadek ogólnej opinii o odbywanych studiach, jakkolwiek ze względu na ograniczenia próby i względnie niewielką liczbę ankietowanych porównania takie powinny być bardzo ostrożne.

Dużo lepiej niż w ubiegłorocznej ocenie Wydziału Historyczno-Socjologicznego poprzednim roku została natomiast oceniona dostępność i jakość pomocy naukowych, która została oceniona pozytywnie przez 68,1% ankietowanych (wobec 35,19% ocen pozytywnych w roku ubiegłym), ocen negatywnych było jedynie 13,6% (wobec 40,74% ocen negatywnych w roku ubiegłym). Większość pozytywnie oceniła także sposób prowadzenia zajęć i metody nauczania (54,5% odpowiedzi pozytywnych przy 31,8% ocen negatywnych), ponad połowa ankietowanych wskazała na konieczność większej ilości zajęć praktycznych niż obecnie (54,5%). Niemal połowa (45,5%) uznała natomiast za właściwe zintensyfikowanie nauki w ramach studiów.

W dalszej kolejności zapytano o ocenę poszczególnych elementów dydaktyki prowadzonej na Wydziale. Analizie poddano dziewięć wymiarów, które oceniano w sześciostopniowej skali. Wyniki ilustruje tabela 2.

Tabela 2. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego według studentów studiów licencjackich i magisterskich (w %)

Jak ocenił(a)by Pan/Pani poszczególne elementy procesu dydaktycznego na Pana/Pani kierunku?	bardzo dobrze	dobrze	przeciętnie	źle	bardzo źle	nie dotyczy
a) wykłady obowiązkowe	13,6%	31,8%	40,9%	9,1%	4,5%	0%
b) ćwiczenia i konwersatoria obowiązkowe	18,2%	31,8%	40,9%	9,1%	0%	0%
c) seminaria i proseminaria	18,2%	13,6%	18,2%	4,5%	0%	45,5%
d) przedmioty fakultatywne	22,7%	27,3%	18,2%	9,1%	22,7%	0%
e) lektoraty	22,7%	31,8%	36,4%	9,1%	0%	0%
f) warsztaty i laboratoria	4,5%	18,2%	27,3%	4,5%	0%	45,5%
g) praktyki i zajęcia poza uczelnią	0%	9,1%	0%	0%	0%	90,9%
h) celowość prac zadawanych do samodzielnego przygotowania lub opracowania	9,1%	31,8%	22,7%	27,3%	9,1%	0%

i) indywidualne konsultacje	18,2%	27,3%	13,6%	0%	0%	40,9%
-----------------------------	-------	-------	-------	----	----	-------

Analiza tabeli 2, zawierającej szczegółowe zestawienia, prowadzi do spostrzeżenia, że studenci poszczególne aspekty procesu nauczania oceniają zazwyczaj pozytywnie. Najwięcej najwyższych ocen (po 22,7%) uzyskały lektoraty i przedmioty fakultatywne. Te ostatnie uzyskały też jednak najwięcej ocen negatywnych (31,8%). Żadna osoba nie oceniła tak natomiast praktyk odbywanych poza uczelnią, ale należy podkreślić, że uczestniczyło w nich jedynie 9,1% ankietowanych i wszyscy wystawili im ocenę dobrą. Wysokie oceny uzyskały też seminaria, mimo że pytanie o nie dotyczyło jedynie nieco ponad połowy osób uczestniczących w ankiecie. Niemal połowa ankietowanych studentów (40,9%) nie korzystała też z indywidualnych konsultacji, natomiast ci, którzy z nich korzystali ocenili je przeważnie dobrze lub bardzo dobrze (76,92%). Duże zróżnicowanie wystąpiło przy ocenie celowości zadań do samodzielnego przygotowania – 40,9% ocen pozytywnych przy 36,4% ocen negatywnych.

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Wprowadzenie systemu zajęć fakultatywnych o szerokim spektrum tematycznym, umożliwiającym studentom wybór przedmiotów odpowiadających ich zainteresowaniom badawczym.
2. Troska o przekazywanie studentom praktycznych umiejętności i wskazywanie możliwości zastosowania zdobytej wiedzy w praktyce.

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja:

Stała troska o przekazywanie studentom praktycznych umiejętności i wskazywanie możliwości zastosowania zdobytej wiedzy w praktyce.

Realizacja:

Rekomendacja została zrealizowana w ograniczonym wymiarze. Podczas reorganizacji struktury wydziałów i instytutów na UwB w ramach WHiSM pozostały kierunki wymagające mniejszej ilości zajęć praktycznych niż w przypadku dawnego WHS. Mimo to trwa doskonalenie planów studiów poprzez zwiększanie udziału zajęć kształujących umiejętności praktyczne do maksymalnego poziomu wyznaczonego przez akademicki profil. Wybrane zajęcia na Wydziale prowadzone są także przez praktyków.

2. Rekomendacja

Nieustanny nacisk na rozwój kompetencji językowych studentów nie tylko poprzez przedmioty prowadzone *stricte* w języku obcym, ale również poprzez motywowanie pracowników do wprowadzania do swoich zajęć terminologii i literatury obcojęzycznej.

Realizacja:

Brak realizacji.

3. OCENA JAKOŚCI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Analiza protokołów hospitacji zajęć

W roku akademickim 2019/2020 przeprowadzono hospitacje zajęć u 24 pracowników Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych. Osobami hospitującymi byli kierownicy katedr i zakładów. Sporządzono protokoły pohospitacyjne. Zajęcia realizowane w różnych obszarach oceniono pozytywnie, podkreślając prowadzenie ich zgodnie z sylabusem przedmiotu oraz wysoki poziom merytoryczny prowadzonych zajęć, jak również wysoką kulturę osobistą prowadzących. W zaleceniach wyrażono nadzieję na utrzymanie wysokiego poziomu merytorycznego i dydaktycznego hospitowanych zajęć, zalecając jednocześnie troskę o większą aktywizację studentów w trakcie zajęć.

Analiza wyników ankietowania dotyczących oceny jakości zajęć dydaktycznych

Jednym z działań prowadzonych w ramach wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia jest monitorowanie opinii studentów w zakresie różnych aspektów związanych ze studiowaniem na Uniwersytecie w Białymstoku i na WHiSM. Standardowym narzędziem pozwalającym ewaluować jakość kształcenia jest ankieta, którą studenci wypełniają po zakończeniu cyklu dydaktycznego za pośrednictwem systemu USOS. W analizowanym okresie przeprowadzono wśród studentów dwie takie ankiety. Wynikało to ze zmian strukturalnych i organizacyjnych w obrębie Uniwersytetu w Białymstoku. Dawny Wydział Historyczno-Socjologiczny został podzielony na trzy nowe jednostki: Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych, Instytut Filozofii oraz Instytut Socjologii. Powyższe zmiany miały daleko idące skutki dla systemu ankietowania, ponieważ nie zachowano jego ciągłości, a przedmioty rozpoczynające się w tym cyklu dydaktycznym na pierwszych rocznikach studiów otrzymały nowe kody, natomiast na wyższych rocznikach pozostały poprzednie. Sprawilo to, że na potrzeby niniejszej analizy należało dokonać obliczeń, posługując się bazami danych z dwóch ankiet. Pierwsza z nich obejmowała wyłącznie studentów pierwszych roczników nowego Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych, natomiast druga ankieta obejmowała roczniki starsze niż pierwszy, ale dla całego dawnego Wydziału Historyczno-Socjologicznego. Z tej bazy

należało ręcznie odfiltrować kierunki prowadzone przez Instytut Filozofii i Instytut Socjologii. Podczas opracowywania wyników wyliczono średnie oceny dla wszystkich dziewięciu wymiarów podlegających ocenie, oddzielnie dla każdej ankiety, ponieważ nie było możliwości ich scalenia. Następnie uśredniono wyniki z obu ankiet, co prezentuje poniższa tabela. W tych danych zawarte są również studia doktoranckie, które się rozpoczęły na dawnym WHS. Ze względu na fakt, że były to pojedyncze odpowiedzi, ich wyodrębnianie było bezcelowe.

Niestety, w wyniku opisywanych zmian organizacyjnych nie ma możliwości wyliczenia dokładnych statystyk frekwencji studentów uczestniczących w ankiecie. Precyzyjnie opisać można jedynie ankietę dla młodszych roczników na WHiSM, natomiast przedstawione frekwencje dla starszych roczników obejmują cały dawny WHS, a zatem również kierunki prowadzone przez IF i IS. System USOS nie pozwala w takim przypadku na wydzielenie statystyk dotyczących nowych jednostek z bazy dawnego WHS. Sytuacja się rozwiąże w chwili ukończenia studiów przez wszystkie osoby, które je rozpoczęły na dawnym wydziale.

Ocenił łącznie 64 pracowników i 122 zajęcia. Ponadto pojawiło się 31 komentarzy. Ocenił dziewięć wymiarów związanych z prowadzonymi zajęciami, które oceniano na skali 1–5. Wyniki oceny przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Zbiorcza ocena nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych dokonana według dziewięciu wymiarów (w skali od 1 do 5).

	Przygotowanie prowadzącego do zajęć	Punktualność prowadzącego	Klarowność wykładanego materiału	Interesujący sposób prowadzenia zajęć	Nastawienie do studenta (szacunek)	Dostępność prowadzącego w trakcie konsultacji	Jasność kryteriów zaliczenia	Obiektywność oceniania	Inspirowanie do samodzielnego myślenia
2019/2020									
WHS ³	4,58	4,54	4,32	4,15	4,49	4,44	4,49	4,41	4,31
WHiSM ⁴	4,46	4,42	4,32	4,13	4,40	4,32	4,46	4,36	4,19
średnia	4,52	4,48	4,32	4,14	4,44	4,38	4,48	4,38	4,25

³ Studenci starszych roczników dawnego WHS po odfiltrowaniu przedmiotów i kierunków nieprowadzonych przez WHiSM.

⁴ Studenci pierwszych roczników kierunków prowadzonych przez WHiSM.

2018/2019									
WHS	4,69	4,65	4,45	4,26	4,55	4,67	4,59	4,58	4,40

Z analizy opinii studentów wynika, że zajęcia na WHiSM prowadzone są przeważnie prawidłowo, ponieważ łącznie nauczyciele akademicy uzyskali noty powyżej 4,0 w skali 1-5. W żadnym wymiarze pracownicy nie zostali ocenieni poniżej 4,1. Najwyżej ocenione zostało przygotowanie prowadzącego do zajęć, ich punktualność i jasność kryteriów zaliczenia, najniżej natomiast interesujący sposób prowadzenia zajęć. Należy zwrócić jednak uwagę, że ocena zajęć prowadzonych na pierwszym roku studiów WHiSM jest niższa niż ocena wystawiona przez roczniki wyższe, jak również to, że w roku akademickim 2018/2019 ocena zajęć na WHS była wyższa niż ocena WHiSM w roku akademickim 2019/2020. Może to być sygnałem procesu pogarszającego się postrzegania przez studentów procesu dydaktycznego na WHiSM.

Wśród komentarzy pozostawionych przez studentów w systemie USOS dominowały pozytywne (jedynie dwóch pracowników miało opinie umiarkowanie krytyczne, np. „schematyczne, powierzchowne, uczące studenta stereotypów, a nie myślenia”). Pozytywnie zostało skomentowane zarówno podejście pracowników do studentów (np. „Pana profesora cechuje: skromność, empatia, ogromna wiedza, bezgraniczna cierpliwość, gotowość do pomocy studentom”, „Bardzo wyrozumiały prowadzący, naprawdę do rany przyłóż, i do tańca i do różańca xD”), jak i wiedza prowadzących zajęcia (np. „Ogromna dawka wiedzy, świetnie przekazana.”, „Potezna wiedzą historyczna plus ciekawe przedstawianie tej wiedzy daje motywacyjnego kopa.”)

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Wzmacnianie mechanizmów premiujących najlepiej ocenianych dydaktyków w danym roku akademickim
2. Kontynuacja wsparcia organizacyjnego ze strony dziekanatu w zakresie ewaluacji jakości kształcenia (przygotowywanie ankiet wysyłanych do wszystkich studentów wydziału), jak również podjęcie wysiłków na rzecz zwiększenia znaczenia ewaluacji jakości kształcenia w świadomości studentów (działania komunikacyjne na różnych płaszczyznach).

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja:

Wzmacnianie mechanizmów premiujących najlepiej ocenianych dydaktyków w danym roku akademickim.

Realizacja:

Brak realizacji.

2. Rekomendacja:

Zwiększenie intensywności oceny jakości dydaktyki poprzez hospitacje.

Realizacja:

W roku akademickim 2019/2020 hospitowanych było 24 pracowników prowadzący zajęcia na WHiSM, sześciokrotnie więcej niż w roku akademickim 2018/2019, kiedy to hospitowano jedynie czterech pracowników ówczesnego Instytutu Historii i Nauk Politycznych.

3. Rekomendacja:

Potrzeba silniejszego wsparcia merytorycznego i organizacyjnego ze strony jednostek prowadzących dydaktykę w zakresie ewaluacji jakości kształcenia (zwiększenie frekwencji podczas wypełniania ankiet), jak również podjęcie wysiłków na rzecz zwiększenia znaczenia ewaluacji jakości kształcenia w świadomości studentów (działania komunikacyjne na różnych płaszczyznach).

Realizacja:

Przygotowanie przez dziekanat ankiety elektronicznej oceniającej jakość kształcenia i wysłanie indywidualnie do każdego studenta WHiSM informacji mailowej wraz z linkiem do ankiety na zakończenie roku akademickiego.

4. MONITOROWANIE WARUNKÓW KSZTAŁCENIA I ORGANIZACJI STUDIÓW*Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów*

Po zakończeniu roku akademickiego 2019/2020 została rozesłana drogą elektroniczną do studentów studiów licencjackich i magisterskich ankieta ewaluacyjna z prośbą o jej wypełnienie. Ankietę wypełniło poprawnie 22 studentów, w tym 15 z kierunku Stosunki międzynarodowe (68,2%), sześciu z kierunku Historia (27,3%) i jeden z kierunku Studia wschodnie (4,5%). Niski procent wypełnienia ankiety, nie zapewniający reprezentatywności badania, sprawia, że do uzyskanych wyników należy podchodzić z dużą ostrożnością.

Ocena zasobów bibliotecznych

W ramach Uniwersytetu w Białymstoku funkcjonuje Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia, mieszcząca się w tymczasowych pomieszczeniach w kampusie oraz w budynku przy ulicy Akademickiej. W najbliższym czasie powstanie nowy gmach biblioteki w ramach kolejnego etapu budowy kampusu. Ponadto pracownicy i studenci WHiSM mogą korzystać z Biblioteki Humanistyczno-Społecznej im. Andrzeja Wyczańskiego znajdującej się w budynku Wydziału. W Białymstoku istnieje dodatkowo kilka innych bibliotek zawierających zbiory, które można wykorzystać podczas studiów lub w pracy naukowej. Poniższa tabela przedstawia częstotliwość korzystania z zasobów bibliotecznych zadeklarowaną przez studentów Wydziału.

Tabela 4. Częstotliwość korzystania z bibliotek w deklaracjach studentów studiów licencjackich i magisterskich (w %)

Częstotliwość korzystania z biblioteki	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia	Biblioteka Humanistyczno-Społeczna	Inna biblioteka
Przynajmniej kilka razy w tygodniu	4,5%	9,1%	4,5%
Kilka razy w miesiącu	13,6%	13,6%	36,4%
Kilka razy w semestrze	36,4%	27,3%	31,8%
Rzadziej	45,5%	45,5%	27,3%

Studenci stosunkowo rzadko korzystają z bibliotek, nieco częściej z Biblioteki Humanistyczno-Społecznej niż z Biblioteki Uniwersyteckiej. Niemal połowa studentów korzysta z obu bibliotek rzadziej niż kilka razy w semestrze, a zatem w wyjątkowych sytuacjach. Należy zwrócić jednak uwagę, że stosunkowo spora grupa osób, bo aż 36,4% korzysta z innych bibliotek niż uniwersyteckie, co może wskazywać na to, że studenci nie tyle unikają korzystania z bibliotek, ile nie znajdują potrzebnej literatury w bibliotekach prowadzonych przez Uniwersytet. Dlatego też dalsza część ankiety dotyczyła wybranych dziesięciu aspektów korzystania z bibliotek uniwersyteckich. Wyniki badania ilustruje poniższa tabela.

Tabela 5. Ocena bibliotek w deklaracjach studentów studiów licencjackich i magisterskich (w skali od 1 – ocena najniższa do 5 – ocena najwyższa)

Ocena wybranych aspektów korzystania z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Biblioteki Humanistyczno-Społecznej	Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego	Biblioteka Humanistyczno-Społeczna
---	---	---

	Giedroycia			
	2020	2019⁵	2020	2019
Dostępność literatury podstawowej	3,9	3,67	3,8	3,65
Zasób księgozbioru	3,47	3,76	4	3,67
Aktualność księgozbioru	3,43	3,70	3,68	3,56
Sprawność obsługi	4,04	3,93	4,05	3,93
Przyjazność obsługi	3,76	3,93	3,9	3,94
Godziny otwarcia	3,71	3,91	3,8	3,87
Dojazd	3,76	3,37	4,15	4,15
Warunki do pracy	4,14	3,81	3,83	3,67
Możliwość kopiowania tekstów	3,67	3,67	3,6	3,67
Możliwość korzystania z Internetu i tekstów elektronicznych	3,76	3,78	3,95	3,74
Średnia ocena	3,78	3,75	3,88	3,78

Uśrednione oceny wzrosły nieznacznie w przypadku Biblioteki Uniwersyteckiej i nieco wyraźniej w przypadku w odniesieniu do Biblioteki Humanistyczno-Społecznej. Zdaniem studentów zaletą Biblioteki Uniwersyteckiej są przede wszystkim warunki pracy (ocena 4,14 wobec 3,81 w poprzednim roku) i sprawność obsługi (ocena 4,04 wobec 3,93 w roku ubiegłym). Z kolei w Bibliotece Humanistyczno-Społecznej najwyższej oceniona została jej dostępność (4,15), sprawność obsługi (4,05 wobec 3,93 w roku ubiegłym) i zasób księgozbioru (4 wobec 3,67 w roku ubiegłym). W Bibliotece Uniwersyteckiej najniżej ocenione zostały: aktualność (3,43) i zasób (3,47) księgozbioru (obie kategorie zyskały niższą ocenę niż przed rokiem, odpowiednio 3,70 i 3,76), zaś w Bibliotece Humanistyczno-Społecznej możliwość kopiowania tekstów (3,60) i aktualność księgozbioru (3,68). W ubiegłym roku oceny w tych kategoriach były na zbliżonym poziomie (odpowiednio 3,67 i 3,56).

Ocena infrastruktury dydaktycznej

Infrastruktura dydaktyczna w sposób znaczny wpływa na jakość procesu kształcenia. W poniższych tabelach zostały przedstawione oceny studentów infrastruktury istniejącej na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych.

⁵ Dane z roku akademickiego 2018/2019 dotyczą wszystkich studentów dawnego Wydziału Historyczno-Socjologicznego, a zatem również studentów obecnych Instytutów Socjologii i Filozofii. Porównanie ma charakter orientacyjny.

Tabela 6. Ocena jakości infrastruktury dydaktycznej według studentów (w %)

Jak ocenił(a)by Pan/Pani jakość infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie nauczania?	bardzo dobrze	dobrze	przeciętnie	źle	bardzo źle	nie dotyczy
a) sale wykładowe	0%	4,54%	68,18%	27,27%	0%	0%
b) sale ćwiczeniowe	0%	13,64%	54,54%	31,82%	0%	0%
c) środki audiowizualne i multimedialne	13,64%	27,27%	18,18%	27,27%	13,64%	0%
d) wyposażenie laboratorium	0%	0%	13,64%	27,27%	18,18%	40,9%
e) dostęp do Internetu	4,54%	81,82%	13,64%	0%	0%	0%

Pomieszczenia dydaktyczne Wydziału, zarówno sale wykładowe, jak i ćwiczeniowe, zostały ocenione najczęściej jako przeciętne (odpowiednio 68,18% i 54,54% uzyskanych odpowiedzi). Najwięcej ocen pozytywnych zyskał dostęp do Internetu (odpowiednio 4,54% ocen bardzo dobrych i 81,82% ocen dobrych). Internet w budynku Wydziału zapewnia sieć bezprzewodową Wi-Fi za pośrednictwem systemu EDUROAM. Dużo bardziej zróżnicowana była ocena środków audiowizualnych i multimedialnych (po 40,91% ocen pozytywnych i negatywnych).

Jednym z elementów infrastruktury dydaktycznej jest pracownia komputerowa. Tabela 7 prezentuje częstotliwość korzystania z pracowni komputerowej zadeklarowaną przez studentów Wydziału.

Tabela 7. Deklaracje częstotliwości korzystania z pracowni komputerowej według studentów (w %)

Jak często Pan/Pani korzysta z pracowni komputerowej?	Procent
Kilka razy w miesiącu	0%
Kilka razy w semestrze	4,54%
Rzadziej	27,28%
W ogóle nie korzystam	68,18%
Ogółem	100%

Zdecydowana większość, bo 68,18% studentów zadeklarowało, że nie korzysta w ogóle z pracowni komputerowej, z kolei 27,28% ankietowanych podało, że czyni to rzadziej, niż kilka razy w semestrze. Jedynie 4,54% podało, że korzysta kilka razy w semestrze z pracowni.

Tabela 8. Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej według studentów (w %)

Ogólna ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	Procent
bardzo dobra	9,1%
dobra	36,4%
przeciętna	36,4%
zła	4,5%
bardzo zła	4,5%
nie mam zdania	4,5%
brak odpowiedzi	4,5%
ogółem	100%

36,4% ankietowanych studentów oceniło pracownię komputerową jako dobrą, tyle samo jako przeciętną. Jedynie 10% oceniło stan pracowni komputerowej jako zły. Jest to wyraźna poprawa oceny pracowni w stosunku do poprzedniego badania. Ma to prawdopodobnie związek z systematyczną modernizacją sprzętu komputerowego wykorzystywanego przez studentów.

Tabela 9. Szczegółowa ocena funkcjonowania pracowni komputerowej według studentów (w %)

Szczegółowa ocena funkcjonowania pracowni komputerowej	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie	brak odpowiedzi
Czy godziny otwarcia umożliwiają efektywne korzystanie z pracowni?	9,1%	40,9%	27,3%	13,6%	4,5%	4,5%
Czy ilość stanowisk komputerowych jest wystarczająca?	13,6%	36,4%	13,6%	31,8%	0%	4,5%
Czy stanowisko komputerowe spełnia Pana/Pani oczekiwania efektywnego korzystania z pracowni?	9,1%	36,4%	36,4%	13,6%	0%	4,5%

Czy w razie potrzeby pracownicy pracowni udzielają fachowej pomocy?	18,2%	59,1%	13,6%	4,5%	0%	4,5%
---	-------	-------	-------	------	----	------

Najwięcej ankietowanych wskazało brak wystarczającej ilości stanowisk komputerowych jako największą bolączkę pracowni komputerowej (tak wskazało 31,8% studentów), jednak równo połowa studentów uznała, że stanowisk jest wystarczająca ilość. Tyle samo uznało, że godziny otwarcia pracowni umożliwiają studentom efektywną pracę. Najwyżej oceniona została gotowość pracowników do pomocy – aż 77,3% ankietowanych uznało, że pracownicy służą studentom fachową pomocą.

Ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia

Podstawowym źródłem informacji i repozytorium zasobów (plany studiów, rozkłady zajęć, programy kształcenia, informacje o praktykach i inne) są strony internetowe. Poniższe tabele odnoszą się do strony Wydziału. Pierwsza z nich (tabela 10) obrazuje częstotliwość korzystania ze stron internetowych przez studentów.

Tabela 10. Częstotliwość odwiedzin stron internetowych wydziału w deklaracjach studentów (w %)

Jak często odwiedza Pan/Pani stronę internetową Wydziału?	Procent
kilka razy w tygodniu	27,27%
kilka razy w miesiącu	40,91%
kilka razy w semestrze	31,82%
rzadziej	0%
ogółem	100%

Zdecydowana większość badanych odwiedza stronę wydziałową przynajmniej kilka razy w miesiącu (68,18%), w tym 27,27% kilka razy w tygodniu. Wydział prowadzi również na Facebooku swój fanpage, na którym zamieszcza ważne informacje związane z dydaktyką, co rozszerza grono odbiorców i być może zmniejsza częstotliwość korzystania z oficjalnej strony internetowej Wydziału.

Tabela 11. Ocena zawartości stron internetowych wydziału według studentów (w %)

Czy zawarte na stronie internetowej Wydziału informacje zapewniają uzyskanie wiedzy dotyczącej:	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
a) oferowanych poziomów i form kształcenia?	27,27%	27,27%	18,18%	27,27%	0%
b) kwalifikacji zawodowych absolwentów?	0%	0%	54,54%	18,18%	27,27%
c) jakości kształcenia potwierdzonej przyznanymi jednostce certyfikatami?	0%	54,54%	27,27%	0%	18,18%
d) możliwości wyjazdu na inne uczelnie?	0%	54,54%	4,54%	27,27%	13,64%
e) programu i planu studiów?	40,90%	45,45%	13,64%	0%	0%
f) harmonogramu zajęć dydaktycznych?	54,54%	4,54%	27,27%	13,64%	0%
g) treści programowych przedmiotów?	0%	0%	59,09%	13,64%	27,27%
h) kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów?	0%	0%	0%	18,18%	81,82%

Ocena zawartości strony internetowej Wydziału jest zróżnicowana. Najwyżej oceniana jest dostępność informacji dotyczących programów i planów studiów (86,35% odpowiedzi pozytywnych). Ponad połowa ankietowanych ocenia również pozytywnie dostępność informacji dotyczących harmonogramu zajęć dydaktycznych, informacji dotyczących jakości kształcenia, oferowanych poziomów i form kształcenia oraz informacji dotyczących możliwości wyjazdu na inne uczelnie. Krytycznie została oceniona natomiast możliwość uzyskania informacji o kwalifikacjach zawodowych absolwentów. Wszyscy ankietowani studenci negatywnie natomiast ocenili możliwość uzyskania za pomocą strony internetowej informacji dotyczącej kryteriów oceny zaliczanych przedmiotów. Należy jednak pamiętać, że już od kilku lat większość informacji dotyczących bieżącej dydaktyki studenci czerpią z systemu USOS, nie zaś ze strony Wydziału.

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Dalsza modernizacja pracowni komputerowej.
2. Poprawa wyposażenia multimedialnego w salach dydaktycznych.

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja:

Pilna modernizacja pracowni komputerowej.

Realizacja:

Wydział przeprowadził w ocenianym roku akademickim szereg zakupów sprzętu komputerowego.

2. Rekomendacja:

Poprawa wyposażenia multimedialnego w salach dydaktycznych.

Realizacja:

Systematyczne zakupy pozwalające zwiększyć wyposażenie multimedialne w salach dydaktycznych.

3. Rekomendacja:

Poszukiwanie formuły realizacji zorganizowanych praktyk dla większych grup studentów, np. w postaci obozów naukowych, czy pracy przy projektach o charakterze naukowo-badawczym.

Realizacja:

Brak realizacji.

4. Rekomendacja:

Podjęcie współpracy w zakresie praktyk studenckich z samorządami lokalnymi z regionu (na poziomie gmin i powiatów) położonymi również w większej odległości od Białegostoku.

Realizacja:

Brak realizacji rekomendacji.

5. MONITOROWANE WSPARCIA STUDENTÓW W PROCESIE UCZENIA SIĘ

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest głównie rolą dziekanatu, którego pracy poświęcona była kolejna część ankiety.

Tabela 12. Częstotliwość odwiedzin dziekanatu celem załatwiania spraw według studentów (w %)

Jak często odwiedza Pan/Pani dziekanat w celu załatwienia jakiejś sprawy?	Procent
przynajmniej kilka razy w tygodniu	0%
kilka razy w miesiącu	4,54%
kilka razy w semestrze	54,54%

rzadziej	40,92%
ogółem	100%

Niemal wszyscy ankietowani studenci odwiedzali dziekanat kilka razy w semestrze lub rzadziej (w sumie 95,46% odpowiedzi).

Tabela 13. Opinie na temat godzin otwarcia dziekanatu według studentów (w %)

Czy godziny otwarcia dziekanatu umożliwiają sprawne załatwianie spraw?	Procent
zdecydowanie tak	0%
raczej tak	4,54%
ani tak, ani nie	27,27%
raczej nie	40,92%
zdecydowanie nie	27,27%
Ogółem	100%

Znaczna większość ankietowanych studentów uważa, że godziny otwarcia dziekanatu uniemożliwiają im załatwienie wszystkich spraw (w sumie 68,19%). Jedynie 4,54% ankietowanych było przeciwnego zdania.

Tabela 14. Opinie studentów na temat informacji przekazywanych przez pracowników dziekanatu (w %)

Czy niżej wymienione informacje przekazywane są przez pracowników dziekanatu w sposób wyczerpujący?	zdecydowanie tak	raczej tak	ani tak, ani nie	raczej nie	zdecydowanie nie
informacje dotyczące toku studiów	4,54%	27,27%	40,90%	0%	27,27%
informacje dotyczące spraw stypendialnych	27,27%	27,27%	18,18%	13,64%	13,64%
informacje dotyczące opłat za studia	27,27%	9,09%	31,82%	18,18%	13,64%

Większość ankietowanych studentów ocenia pracę dziekanatu jako dobrą lub przeciętną. Należy jednak zwrócić uwagę, że około 30% studentów nie jest zadowolona z pracy dziekanatu i uważa, że informacje uzyskiwane w dziekanacie nie były przekazywane w sposób wyczerpujący. Ma to prawdopodobnie związek z reorganizacją uczelni, rozdziałem Wydziału Historyczno-Socjologicznego

na mniejsze jednostki i związany z tym chaos informacyjny. Dodatkowo należy zwrócić uwagę na to, że część pracowników dziekanatu to osoby nowe. Wydaje się również, że ilość pracowników dziekanatu jest niewystarczająca.

Tabela 15. Ogólna ocena pracy dziekanatu według studentów (w %)

Ogólna ocena pracy dziekanatu	Procent
bardzo dobra	4,54%
dobra	27,27%
przeciętna	13,64%
zła	40,91%
bardzo zła	13,64%
nie mam zdania	0%
ogółem	100%

Ponad połowa ankietowanych studentów wystawiło pracy dziekanatu ocenę złą lub bardzo złą (w sumie 54,55% odpowiedzi). Niemal co trzeci student ocenia jednak pracę dziekanatu pozytywnie.

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Wprowadzenie elastycznych godzin otwarcia dziekanatu, np. przez wydłużenie jego pracy w wybrany dzień tygodnia.
2. Zwiększenie ilości osób zatrudnionych w dziekanacie.

6. OCENA MOBILNOŚCI STUDENTÓW ORAZ STOPNIA UMIĘDZYNARODOWIENIA KSZTAŁCENIA

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych w roku akademickim 2019/2020 studiowało jedenaścioro studentów z zagranicy w ramach programu Erasmus+ oraz dwie osoby z Chin. Ponadto, dwoje studentów z naszego Wydziału studiowało na uczelni zagranicznej, zaś dwóch naszych pracowników wyjeżdżało za granicę. Natomiast żaden pracownik zagranicznej uczelni nie prowadził zajęć na naszym Wydziale, natomiast Wydział miał podpisane 25 umów o współpracy, w tym trzy nowe.

Studenci przyjezdni po zakończeniu kształcenia na naszym Wydziale proszeni są o wypełnienie standardowej ankiety ewaluacyjnej, w której odnoszą się do podstawowych aspektów studiowania, jak również mogą podzielić się swoimi spostrzeżeniami. Z uwagi na stan epidemii ankiety w tym roku zostały przedstawione studentom jedynie na koniec semestru zimowego, wypełniło je zaledwie czworo studentów, co w praktyce uniemożliwia dokonania jakiegokolwiek analizy. Z tego względu przedstawiamy poniżej jedynie ogólny opis uzyskanych odpowiedzi.

Wszyscy ankietowani studenci uznali, że organizacja wymiany studenckiej w ramach Programu Erasmus+ jest satysfakcjonująca (100% satysfakcji), podobnie jak praca prowadzących zajęcia. W jednym tylko przypadku za niesatysfakcjonujące zostało uznane wykorzystanie zróżnicowanych metod dydaktycznych przez prowadzących. W jednej ankiecie dodano także komentarz potwierdzający pełne usatysfakcjonowanie pracą wykładowców i organizacją wymiany.

Tabela 16. Ocena organizacji studiów w ramach Programu Erasmus+ w opinii jego studentów (liczebności).

Kategoria	Satysfakcjonująca	Niesatysfakcjonująca
Komunikacja z koordynatorem programu	4	0
Organizacja przyjazdu	4	0
Wybór przedmiotów	4	0
Warunki w akademiku	4	0

Tabela 17. Ocena pracy kadry w opinii studentów zagranicznych (liczebności).

Kategoria	Satysfakcjonująca	Niesatysfakcjonująca
Aktywizacja studentów podczas zajęć przez wykładowców	4	0
Kontakt wykładowców ze studentami	4	0
Poziom wymagań wykładowców przez studentów	4	0
Poziom (jakość) prowadzonych zajęć przez wykładowców	4	0
Zróżnicowanie metod/materiałów i pomocy dydaktycznych wykorzystywanych podczas zajęć	3	1

W przypadku oceny organizacyjnej pracy dziekanatu również w 100% była ona satysfakcjonująca. Najwięcej negatywnych ocen związanych było z pracą biblioteki (połowa osób oceniła ją jako niesatysfakcjonującą) oraz pracowni komputerowej (jedna osoba oceniła ją jako niesatysfakcjonującą).

Tabela 18. Ocena organizacji procesu kształcenia (liczebności)

Kategoria	Satysfakcjonująca	Niesatysfakcjonująca
Funkcjonowanie dziekanatu	4	0
Funkcjonowanie biblioteki	2	2
Funkcjonowanie pracowni komputerowej	3	1

W odrębnych komentarzach ankietowanych studentów dominowały bardzo pozytywne oceny (pisownia oryginalna): „organisation is very good, staff is helpful”, „Organisation is very similar like my home university. Białystok is very nice city with a lot of nature”, “It wasn’t the same as in my university, because it was much better. I’m really happy and definitely recommend studying here for my colleagues.” Jeden komentarz był umiarkowanie pozytywny: “I expected more but in general everything was ok”.

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Przywrócenie współpracy międzynarodowej z uczelniami zagranicznymi.
2. Zachęcanie studentów i pracowników do podejmowania wyjazdów zagranicznych w celach edukacyjnych.

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

Rekomendacje:

1. Stałe zachęcanie studentów i pracowników do podejmowania wyjazdów zagranicznych w celach edukacyjnych.
2. Stałą troską o rozwijanie mobilności studentów i pracowników poprzez poszukiwanie nowych kierunków współpracy międzynarodowej.

Realizacja:

Nie udało się zrealizować wspomnianych rekomendacji. W drugim semestrze roku akademickiego 2019/2020, z uwagi na wybuch pandemii wymiana studencka została całkowicie przerwana, nie odnowiono jej przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego.

7. KSZTAŁCENIE W STANIE EPIDEMII

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Niemal przez cały semestr letni roku akademickiego 2019/2020, z uwagi na ogłoszenie w kraju stanu epidemicznego, zajęcia prowadzone były na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych w formie zdalnej, tzn. bez kontaktu bezpośredniego prowadzących ze studentami. Sytuacja ta zaskoczyła zarówno prowadzących, jak i studentów, którzy nie byli przygotowani do tego typu zajęć, sporadycznie jedynie funkcjonujących w latach wcześniejszych na Wydziale Historyczno-Socjologicznym w postaci e-learningu. Brak przygotowania pracowników ujawniają sprawozdania składane po zakończeniu semestru letniego, z których wynika, że zajęcia rozumiane jako internetowe spotkanie w czasie rzeczywistym między studentami a pracownikiem realizowane były jedynie częściowo. W przypadku tego typu zajęć pracownicy najczęściej wybierali platformę Zoom (12 osób) oraz Blackboard Collaborate (11 osób), sporadycznie Skype'a (3 osoby, najczęściej w przypadkach kontaktu indywidualnego, zwłaszcza w przypadku seminarzystów), pojedyncze osoby korzystały z innych mediów (Slack, Meet, Hangout itp.). Część osób korzystała jednocześnie z kilku platform np. z programu Zoom i Blackboard Collaborate. Najczęstszą formą kontaktu ze studentami był jednak kontakt mailowy, najczęściej za pośrednictwem USOSmail (22 osoby), ale również za pośrednictwem prywatnej poczty (7 osób). Prowadzący przesyłali zazwyczaj za pośrednictwem poczty elektronicznej materiały lub prezentacje. Problemem wydaje się być fakt, że za pośrednictwem poczty elektronicznej odbywały się również z reguły zajęcia z lektorami języków obcych, co z pewnością stanowiło spore utrudnienie dla studentów w nauce.

Jeżeli chodzi o sposób archiwizacji materiałów zajęciowych, ponownie dominował USOSmail (18 osób), osoby prowadzące wykłady na platformie Blackboard archiwizowały swe prace na tej platformie (11 osób). Pozostałe osoby zazwyczaj archiwizowały materiały na dyskach komputerowych (7 osób), ewentualnie w Dropboxie (4 osoby), a nawet w postaci wydruków papierowych (2 osoby).

Tabela 19. Media kontaktu prowadzących ze studentami w okresie epidemii (liczebności).

Medium	Prowadzenie zajęć/kontakt ze studentami	Sposób archiwizacji materiałów
USOSmail	22	18
Zoom	12	0
Blackboard Collaborate	11	11
Dyski	0	7

poczta mailowa	7	0
Skype	3	0
Slack	1	0
Meet	1	0
Hangout	1	0
DropBox	0	4
Wydruki papierowe	0	2

W październiku 2020 roku przeprowadzono ankietę wśród studentów, którzy w roku akademickim 2019/2020 korzystali w okresie epidemii z nauczania zdalnego. Na 354 studentów wypełniło ją 34 osoby, co stanowi 9,6% zwrotów. Na pytanie, jak studenci oceniają kontakt z prowadzącym w okresie nauczania zdalnego zdecydowana większość (73,5%) uznała go za wystarczający (23,5% uznało go za niewystarczający). Jeden respondent zaznaczył, że nie miał kontaktu z prowadzącym zajęcia. Wszyscy studenci uczestniczący w badaniu podali, że posiadali sprzęt umożliwiający uczestnictwo w zajęciach zdalnych, jedna osoba wskazała jednak, że nie miała dostępu do łącza internetowego umożliwiającego nauczanie zdalne. Można zatem uznać, że generalnie studenci byli pod względem technicznym przygotowani do zajęć zdalnych.

Gorzej wygląda sytuacja, gdy spojrzymy na praktyczny proces nauczania. W jego trakcie zdecydowana większość respondentów doświadczyła problemów z zasięgiem Internetu (82,4%) lub jego brakiem (8,8%).

Tabela 20. Problemy techniczne w czasie nauczania zdalnego.

Rodzaj problemu	Liczba odpowiedzi w ujęciu procentowym
brak Internetu	8,8%
problem z zasięgiem Internetu	82,4%
brak stosownego sprzętu komputerowego	2,9%
nie wystąpiły żadne problemy	5,9%

W większości przypadków prowadzący komunikowali się ze studentami za pomocą platformy Blackboard Collaborate (52,9%) oraz za pośrednictwem USOSmail (20,6%). Poza tym korzystano też z programu Zoom (11,8%) oraz z poczty elektronicznej (14,7%). Nie wskazano innych komunikatorów czy mediów. Jedynie 35,3% ankietowanych studentów oceniła wykorzystywane w czasie nauczania zdalnego komunikatory dobrze (35,3%), większość umiarkowanie (55,9%), a 8,8% źle. Ogólna przydatność nauczania zdalnego została jednak oceniona przeważnie dobrze i bardzo dobrze (41,1%) lub umiarkowanie (32,4%).

Tabela 21. Ocena przydatności nauczania zdalnego (w procentach).

Ocena	Procent
bardzo dobrze	2,9%
dobrze	38,2%
umiarkowanie	32,4%
źle	17,6%
bardzo źle	8,8%

Mimo tych, raczej dobrych, ocen zdecydowana większość ankietowanych studentów, mając wybór między nauczaniem zdalnym a stacjonarnym, wybrałyby nauczanie stacjonarne. Taką odpowiedź wybrało 70,6% studentów.

Największym problemem w okresie epidemii był bardzo ograniczony sposób korzystania przez studentów z zasobów bibliotecznych. Czytelnie biblioteczne były zamknięte dla studentów w okresie od 13 marca do 25 maja 2020 roku. Mimo to pracownicy Biblioteki Humanistyczno-Społecznej przygotowali duże partie zbiorów zwartych i ciągłych przeznaczonych do skanowania i dalszego rozpowszechniania wśród studentów. Ponadto w tym okresie znacząco wzrosła liczba wypożyczeń wśród pracowników i doktorantów wymienionych jednostek.

Podjęto też decyzję o rozszerzeniu możliwości wypożyczeń również na studentów. Pracownicy przyjmowali zamówienia drogą mailową albo telefoniczną, następnie przygotowywali potrzebny materiał, odnotowywali w systemie ALEPH i pozostawiali go na portierni, gdyż obowiązywał zakaz wchodzenia do budynku, w którym mieści się Biblioteka. Równolegle studenci wymienionych jednostek mieli możliwość zamawiania skanów z materiałów znajdujących się w zbiorach Biblioteki. Usługę tą pracownicy BHS realizowali na sprzęcie udostępnionym przez Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych. Na potrzeby realizacji tego zadania założono odrębną skrzynkę mailową, na której stale monitorowano przychodzące zamówienia, prowadzono korespondencję z zamawiającymi, przygotowano materiały, skanowano, a następnie przekazywano zeskanowane fragmenty drogą mailową osobom, które te materiały zamówiły.

Biblioteka Humanistyczno-Społeczna od 25 maja 2020 roku powróciła do obsługi studentów, doktorantów i pracowników w sposób tradycyjny z zachowaniem ścisłego reżimu sanitarnego (maseczki, dezynfekcja rąk). W miejscu obsługi czytelników zamontowano ekrany ochronne. Ograniczono możliwość wejścia do czytelni i czas pracy czytelni. Czytelnicy nie mieli nadal dostępu do komputerów ani do księgozbioru podręcznego.

8. UZYSKIWANIE OPINII ABSOLWENTÓW UCZELNI O PRZEBIEGU ODBYTYCH STUDIÓW

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych w ramach ewaluacji procesu nauczania w październiku 2020 roku przeprowadzono badania ankietowe absolwentów WHiSM. Celem badań było zebranie ich opinii na temat przydatności na rynku pracy danego kierunku studiów, procesu dydaktycznego oraz kompetencji nauczycieli akademickich i innych pracowników UwB.

W badaniu wzięło udział jedynie 6 osób (5,4%), co praktycznie uniemożliwia przeprowadzenie miarodajnych analiz. Mimo to podano niżej zbiorcze zestawienie odpowiedzi, z uwagi na to, że mogą one ukazywać pewne aspekty studiów.

Tabela 22. Ocena studiów przez absolwentów Wydziału.

Proszę ocenić, w jakim stopniu odbyte przez Pana/Panią studia pozwoliły na:	bardzo dużym	dużym	średnim	małym	bardzo małym
rozwińnięcie znajomości zagadnień teoretycznych	33,3%	50%	16,7%	0%	0%
rozwińnięcie umiejętności rozwiązywania praktycznych problemów	0%	16,7%	16,7%	50%	16,7%
rozwińnięcie zdolności do wykonywania konkretnych zawodów zgodnych z profilem ukończonych studiów	0%	33,3%	33,3%	0%	33,3%
rozwińnięcie umiejętności pracy zespołowej	16,7%	16,7%	16,7%	33,3%	16,7%
rozwińnięcie umiejętności komunikacyjnych z innymi ludźmi	33,3%	16,7%	33,3%	16,7%	0%
rozwińnięcie umiejętności samodzielnego doksztalcania się	33,3%	33,3%	0%	16,7%	16,7%
rozwińnięcie wiedzy o świecie	66,7%	16,7%	16,7%	0%	0%
rozwińnięcie możliwości realizacji własnych zainteresowań	16,7%	33,3%	33,3%	0%	16,7%

Większość ankietowanych absolwentów zadeklarowała opanowanie w stopniu bardzo dużym lub dużym umiejętności teoretycznych, jak również rozwinięcie wiedzy o świecie i umiejętności samodzielnego doksztalcania się. Gorzej jednak wygląda ocena umiejętności praktycznych pozyskanych w toku studiów, gdzie oceny były dużo bardziej zróżnicowane. Najślabiej wypadła umiejętność rozwiązywania praktycznych problemów, większość ankietowanych absolwentów uznała, że studia w małym lub bardzo małym stopniu pozwoliły na rozwinięcie tej umiejętności. Z rozkładu odpowiedzi wynika, że system kształcenia oferowany przez Wydział odpowiada profilowi ogólnoakademickiemu, a tym samym oparty jest w znacznym stopniu na teorii, przygotowując jednocześnie do dalszego kształcenia lub wykonywania pracy wymagającej wysokich umiejętności.

Tabela 23. Ocena poszczególnych elementów procesu dydaktycznego przez absolwentów.

Jak ocenił(a)by Pan/Pani poszczególne elementy procesu dydaktycznego na Pana/Pani kierunku?	bardzo dobrze	dobrze	przeciętnie	źle	bardzo źle	nie dotyczy
a) wykłady	33,3%	33,3%	16,7%	16,7%	0%	0%
b) ćwiczenia i konwersatoria	33,3%	50%	16,7%	0%	0%	0%
c) seminaria i proseminaria	50%	33,3%	16,7%	0%	0%	0%
d) przedmioty fakultatywne	33,3%	0%	33,3%	16,7%	16,7%	0%
e) lektoraty	16,7%	16,7%	66,7%	0%	0%	0%
f) warsztaty i laboratoria	16,7%	16,7%	16,7%	0%	0%	50%
g) praktyki i zajęcia poza uczelnią	16,7%	0%	16,7%	0%	0%	66,7%
h) indywidualne konsultacje	33,3%	16,7%	16,7%	0%	0%	33,3%
i) organizację studiów	0%	50%	33,3%	16,7%	0%	0%

W grupie poszczególnych elementów procesu dydaktycznego większość z nich była oceniona dobrze lub bardzo dobrze. Najwyższe noty otrzymały seminaria i proseminaria (odpowiednio 33,3 i 50%), najniższe zaś przedmioty fakultatywne.

Tabela 24. Ocena kompetencji pracowników Wydziału przez absolwentów.

Jak ocenia Pan/Pani kompetencje	wysoki poziom profesjonalizmu	raczej wysoki poziom profesjonalizmu	zróżnicowany poziom profesjonalizmu	raczej niski poziom profesjonalizmu	niski poziom profesjonalizmu
a) profesorów i doktorów habilitowanych	33,3%	16,7%	50%	0%	0%
b) doktorów – nauczycieli akademickich	33,3%	16,7%	50%	0%	0%
c) magistrów – nauczycieli akademickich	16,7%	33,3%	50%	0%	0%
d) pracowników dziekanatu	50%	0%	33,3%	16,7%	0%
e) pracowników sekretariatu	33,3%	16,7%	33,3%	16,7%	0%

Połowa ankietowanych absolwentów wskazała na wysoki i raczej wysoki poziom profesjonalizmu nauczycieli akademickich i innych pracowników Wydziału. Najwyższe noty połowa badanych przyznała pracownikom dziekanatu.

Większość respondentów zadeklarowało, że gdyby jeszcze raz zdawali na studia, wybraliby ponownie studiowany kierunek na UwB (66,7%).

Wnioski:

Odbyte studia umożliwiły absolwentom Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych zdobycie większości umiejętności zaplanowanych do osiągnięcia na studiach o profilu ogólnoakademickim. Większość elementów procesu dydaktycznego została oceniona bardzo dobrze lub dobrze, co pozwala na wyciągnięcie wniosku, że cały proces nauczania funkcjonuje prawidłowo. Potwierdzeniem tego wniosku są również wysokie oceny profesjonalizmu pracowników. WHiSM oraz Uniwersytet w Białymstoku są pozytywnie postrzegane jako miejsce do studiowania, gdyż większość respondentów ponownie zdecydowałaby się rozpocząć na nich studia.

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Zwiększenie ilości i jakości zajęć z praktycznej nauki języków obcych i zajęć informatycznych.
2. Rozwinięcie współpracy z jednostkami państwowymi i samorządowymi w zakresie prowadzenia praktyk i staży dla studentów.

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. **Rekomendacja:**

Stały nacisk na możliwie szerokie uwzględnienie w programach nauczania treści o charakterze praktycznym. Dotyczy to w szczególności lepszego dopasowania dorobku i umiejętności pracowników do prowadzonych przez nich przedmiotów, jak również unikania corocznych zmian prowadzonych przez nich kursów. Warto motywować pracowników do takiego konstruowania sylabusów przedmiotowych, aby w maksymalnym stopniu przekazywać wiedzę praktyczną, jak również aktywizować studentów do wykorzystywania zdobytej wiedzy.

Realizacja:

Doskonalenie planów studiów poprzez zwiększanie udziału zajęć kształtujących umiejętności praktyczne do maksymalnego poziomu wyznaczonego przez akademicki profil. Część zajęć prowadzona jest przez praktyków.

3. **Rekomendacja:**

Aktywniejsze zachęcanie absolwentów do dzielenia się spostrzeżeniami na temat odbytych studiów.

Realizacja:

Brak realizacji.

9. **UZYSKIWANIE OPINII PRACODAWCÓW O POZIOMIE ZATRUDNIANYCH ABSOLWENTÓW**

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Na potrzeby badania pracodawców opracowano ankietę, która została rozesłana w formie papierowej do potencjalnych firm i instytucji zainteresowanych zatrudnianiem absolwentów WHiSM.

Badanie zrealizowane zostało do końca września 2020 roku. Ankiety zostały wysłane do kilkudziesięciu podmiotów działających na terenie województwa podlaskiego oraz instytucji ogólnopolskich w styczniu i lutym 2020 roku. Z uwagi na stan epidemii otrzymano jedynie trzy zwroty, co praktycznie uniemożliwia jakiegokolwiek analizy. W niniejszej części przedstawiono zatem sumaryczne zestawienie odpowiedzi.

Tabela 25. Główne powody zatrudniania absolwentów Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych w opinii badanych pracodawców (liczebności).

	TAK	NIE
	Liczebność	
Wiedza ogólna	2	-
Wiedza specjalistyczna	1	1
Znajomość warsztatu pracy specyficznego kierunku studiów	1	1
Umiejętność uczenia się	1	1
Umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach	1	1
Umiejętność praktycznego wykorzystywania wiedzy	2	-
Umiejętność poprawnego rozumowania	2	-
Umiejętność pracy w zespole	2	-
Komunikatywność	2	-
Znajomość języków obcych	1	1
Ocena na dyplomie ukończenia studiów	1	1
Inne	1	

W niniejszym zestawieniu najważniejsza okazała się wiedza ogólna absolwentów, umiejętność pracy w zespole, umiejętność praktycznego wykorzystania wiedzy oraz komunikatywność.

Następnie zapytano pracodawców o cechy których brakuje absolwentom Wydziału Historii i Stosunków Międzynarodowych. Tylko jeden pracodawca wskazał taką cechę, był nim brak wiedzy specjalistycznej. Poproszono pracodawców również o wskazanie sugestii, w jaki sposób podnieść poziom przygotowania zawodowego absolwentów Wydziału. Dwóch pracodawców wskazało na zintensyfikowanie kontaktów pracodawców ze studentami oraz przyjmowanie na staże studentów i absolwentów Wydziału, co ich zdaniem pomogłoby wcielić wyniesioną ze studiów wiedzę w praktykę, a także umożliwiłoby wstępną ocenę potencjalnego kandydata do pracy. Jeden pracodawca podkreślił znaczenie kontaktów pracodawców z kadrą naukową. Podstawową przyczyną niezatrudniania absolwentów WHiSM w ankietowanych placówkach był brak etatów, pracodawcy wyrażali wszakże zainteresowanie absolwentami Wydziału w przypadku prowadzenia w przyszłości rekrutacji do pracy.

Wnioski (rekomendacje dla WSZJK):

1. Podejmowanie ciągłych starań w kierunku pozyskania do współpracy kolejnych pracodawców, nie tylko w kontekście zapraszania ich do prowadzenia zajęć na Wydziale, ale również przyjmowania studentów na praktyki i staże.
2. Delegowanie osób chętnych do odbywania praktyki w jednostkach samorządowych deklarujących chęć przyjęcia studentów na praktykę.

Realizacja rekomendacji WSZJK oraz USZJK z poprzedniego roku akademickiego:

1. Rekomendacja:

Podejmowanie ciągłych starań w kierunku pozyskania do współpracy kolejnych pracodawców, nie tylko w kontekście zapraszania ich do prowadzenia zajęć na Wydziale, ale również przyjmowania studentów na praktyki i staże.

Realizacja:

Lista firm z którymi Wydział ma podpisaną umowę o współpracy przy organizacji praktyk jest systematycznie rozszerzana. Ponadto, w latach 2017-2020 Wydział uczestniczy w projekcie „Kuznia Kompetencji studentów Wydziałów Historyczno-Socjologicznego, Filologicznego oraz Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku” dofinansowanym ze środków UE zakładającym realizację przez studentów WHS prac projektowych pod kierunkiem przedstawicieli pracodawców. W ramach projektu zaplanowano również dla studentów WHS zajęcia warsztatowe i certyfikowane szkolenia realizowane przez przedstawicieli pracodawców.

2. Rekomendacja:

Delegowanie osób chętnych do odbywania praktyki w jednostkach samorządowych deklarujących chęć przyjęcia studentów na praktykę. Studenci mogliby podejmować praktykę m.in. w wydziałach/departamentach komunikacji, promocji, kultury, itp.

Realizacja:

Miejsce odbywania praktyki powinno umożliwiać rozwijanie kompetencji zawodowych studenta zgodnych z profilem i kierunkiem kształcenia. Za koordynowanie zakresem wybieranych firm odpowiada opiekun praktyk.

9. MONITOROWANIE KARIER ZAWODOWYCH ABSOLWENTÓW

Opis podjętych działań i uzyskanych rezultatów

Na początku 2020 roku Biuro Karier Uniwersytetu w Białymstoku przeprowadziło wśród absolwentów rocznika 2018/2019 badanie, zebrane i omówione w publikacji: dr Szymon C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2018/2019. Raport z badań*, Białystok, styczeń-marzec 2020. Opublikowane wyniki analizują zbiorczo wyniki absolwentów dawnego Wydziału Historyczno-Socjologicznego, jednak podają wyniki również w rozbiciu na poszczególne kierunki studiów, stąd wspomniana publikacja daje cenne informacje o opiniach absolwentów kierunków obecnie prowadzonych na Wydziale Historii i Stosunków Międzynarodowych. Globalnie ankiety wypełniło 36 absolwentów WHS, co stanowi 19,7% wszystkich absolwentów

Wydziału⁶. W badanie nie wziął udziału ani jeden absolwent kierunku Studia wschodnie, stąd wnioski z badania można wysunąć jedynie dla dwóch pozostałych kierunków. Ankiety wypełniło 11 absolwentów kierunku historia (27% wszystkich) oraz 9 absolwentów kierunku Stosunki międzynarodowe (37% wszystkich)⁷.

Na pytanie o stopień wykorzystania umiejętności podczas studiów w pracy zawodowej zdecydowana większość absolwentów Historii (71%) i Stosunków międzynarodowych (75%) uznała, że w ogóle ich nie wykorzystuje lub nie wykorzystuje. Jedynie 14% absolwentów Historii i 13% Stosunków międzynarodowych wykorzystuje w pracy zawodowej umiejętności uzyskane w czasie studiów. Żaden student nie wskazał, że umiejętności te wykorzystuje w pełni.

Tabela 26. Stopień wykorzystania umiejętności nabytych podczas studiów w pracy zawodowej (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2018/2019...*, s. 85).

Kierunek	w ogóle nie wykorzystuję	nie wykorzystuję	ani wykorzystuję ani nie wykorzystuję	wykorzystuję	w pełni wykorzystuję
Historia	57%	14%	14%	14%	0%
SM	75%	0%	13%	13%	0%

Tak niski procent absolwentów, którzy w ankietach wskazali, że wykorzystują w pracy zawodowej umiejętności pozyskane w czasie studiów może budzić niepokój, jednak należy podkreślić, że zdecydowana większość absolwentów WHS (dotyczy wszystkich kierunków), bo aż 78%, wykonuje obecnie pracę niezgodną lub w ogóle niezgodną z profilem studiów, zaś jedynie 13% z nich wskazało, że wykonywana przez nich praca jest w pełni zgodna z profilem studiów⁸. Można więc uznać, że ci absolwenci, którzy znaleźli pracę zgodną z profilem studiów wykorzystują uzyskane w ich trakcie umiejętności.

Odpowiadając na pytanie o trudności, jakie napotkali absolwenci poszukujący pracy, wszyscy ankietowani absolwenci kierunku Historia i połowa absolwentów Stosunków międzynarodowych wskazali, że mają zawód, w którym trudno znaleźć pracę. Wszyscy absolwenci Stosunków międzynarodowych i 67% absolwentów Historii wskazało również, że trudność w znalezieniu pracy

⁶ Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2018/2019. Raport z badań*, Białystok 2020, s. 32.

⁷ Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2018/2019...*, s. 85.

⁸ Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2018/2019...*, s. 76.

stanowił brak doświadczenia. Kolejną trudnością był brak ofert na rynku lokalnym i brak odpowiednich kwalifikacji (odpowiednio: Historia 67%, Stosunki międzynarodowe 75%).

Tabela 27. Trudności w poszukiwaniu pracy (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2018/2019...*, s. 86).

kierunek	brak doświadczenia	brak ofert na lokalnym rynku	mam zawód, w którym trudno znaleźć pracę	brak odpowiednich kwalifikacji	nieatrakcyjne warunki zatrudnienia	za małe zaangażowanie w poszukiwanie pracy	dyskryminacja ze względu na płeć	dyskryminacja ze względu na wiek	inne
Historia	67%	67%	100%	67%	33%	0	0	0	0
SM	100%	75%	50%	75%	75%	50%	25%	0	25%

Zupełnie inaczej wygląda sytuacja w odpowiedziach na pytanie, czy studia przygotowały absolwentów pod względem teoretycznym do wykonywania zawodów. 36% absolwentów kierunku Historia i 22% kierunku Stosunki międzynarodowe odpowiedziało twierdząco, zaś przecząco 27% absolwentów Historii i aż 55% absolwentów Stosunków międzynarodowych.

Tabela 28. W jakim stopniu ukończone studia przygotowały Cię pod względem teoretycznym do wykonywania zawodu? (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2018/2019...*, s. 87).

Kierunek	w ogóle nie przygotowały	nie przygotowały	ani przygotowały ani nie przygotowały	przygotowały	w pełni przygotowały
Historia	9%	18%	36%	9%	27%
SM	44%	11%	22%	22%	0%

Jeszcze gorzej wygląda sytuacja, gdy przyjrzymy się odpowiedziom na pytanie, w jakim stopniu studia pomogły absolwentom w rozwinięciu umiejętności specjalistycznych. Aż 67% ankietowanych absolwentów Stosunków międzynarodowych i 47% Historii odpowiedziało, że nie przygotowały lub w ogóle nie przygotowały. Nieco mniej niż połowa ankietowanych absolwentów Historii była zdania, że

studia pomogły im w rozwinięciu umiejętności specjalistycznych (22% badanych po Stosunkach międzynarodowych).

Tabela 29. W jakim stopniu ukończone studia pomogły Ci w rozwinięciu umiejętności specjalistycznych? (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2018/2019...*, s. 87).

Kierunek	w ogóle nie pomogły	nie pomogły	ani pomogły ani nie pomogły	pomogły	w pełni pomogły
Historia	9%	36%	9%	27%	18%
SM	56%	11%	11%	22%	0%

Jeżeli chodzi o przygotowanie językowe absolwentów, to odbyty tok studiów przygotował w rozwinięciu języków obcych jedynie w przypadku 9% absolwentów Historii oraz 11% Stosunków międzynarodowych, zaś aż 63% absolwentów Historii i 66% absolwentów Stosunków międzynarodowych uznało, że studia w ogóle nie pomogły lub nie pomogły w rozwinięciu języków obcych.

Tabela 30. W jakim stopniu ukończone studia pomogły Ci w rozwinięciu języków obcych? (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2018/2019...*, s. 88)

Kierunek	w ogóle nie pomogły	nie pomogły	ani pomogły ani nie pomogły	pomogły	w pełni pomogły
Historia	36%	27%	27%	9%	0%
SM	22%	44%	22%	11%	0%

Podobnie w ciemnych barwach rysuje się przygotowanie informatyczne w trakcie studiów. Żaden z badanych absolwentów Stosunków międzynarodowych i tylko 9% absolwentów Historii uznało że studia pomogły im w rozwinięciu umiejętności informatycznych. Za nieużyteczne w tym względzie studia uznało 63% absolwentów Historii i aż 89% (sic!) absolwentów Stosunków międzynarodowych.

Tabela 31. W jakim stopniu ukończone studia pomogły Ci w rozwinięciu umiejętności informatycznych? (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2018/2019...*, s. 88).

Kierunek	w ogóle nie pomogły	nie pomogły	ani pomogły ani nie pomogły	pomogły	w pełni pomogły
Historia	36%	27%	18%	9%	9%
SM	67%	22%	11%	0%	0%

45% ankietowanych po Historii i 44% po Stosunkach międzynarodowych jest zdania, że studia pomogły im w rozwinięciu umiejętności interpersonalnych.

Tabela 32. W jakim stopniu ukończone studia pomogły Ci w rozwinięciu umiejętności interpersonalnych? (za: Sz. C. Czupryński, *Badanie Losów Absolwentów Uniwersytetu w Białymstoku rocznika 2018/2019...*, s. 89)

Kierunek	w ogóle nie pomogły	nie pomogły	ani pomogły ani nie pomogły	pomogły	w pełni pomogły
Historia	9%	0%	45%	27%	18%
SM	33%	11%	11%	33%	11%

Podsumowując, należy uznać, że studia prowadzone przez WHiSM przygotowują dobrze studentów pod względem teoretycznym do pracy w zawodach związanych z kierunkiem studiów, w mniejszym natomiast stopniu w wymiarze praktycznym. Największym problemem jest jednak to, że zdecydowana większość absolwentów nie znajduje pracy w zawodach, do których byli przygotowywani w czasie studiów. Nie można więc na podstawie powyższych wyników badań sugerować zmian w systemie studiów, poza postulowaniem systematycznego podwyższania jakości nauki języków obcych i umiejętności informatycznych.

.....
(Podpis i pieczęć Dziekana)